

Kartläggning av litteraturen som konstform i den digitala världen och i Region Västernorrland

Hösten 2019
Utredare: Therése Granwald

Innehållsförteckning

1. Inledning	s. 3
1.1 Syfte	s. 4
1.2 Genomförande	s. 4
2. Del 1: Kartläggning av litteraturen som konstform på digitala plattformar	s. 6
2.1 Tillvägagångssätt	s. 6
2.2 Enkät svar – litteraturen som konstform i den digitala världen	s. 7
2.3 Var finns de litterärt verksamma online?	s. 7
2.4 Vad gör de litterärt verksamma online?	s. 10
2.5 Vad saknas och efterfrågas bland de litterärt verksamma? (digitalt perspektiv)	s. 11
2.6 Vad skulle kunna skapas? Förslag på åtgärder och insatser (digitalt perspektiv)	s. 13
3. Del 2: Kartläggning av litteraturen som konstform i Region Västernorrland	s. 15
3.1 Skrivutbildningar och skrivarkurser	s. 16
3.2 Skrivartävlingar, litterära priser	s. 16
3.3 Litteraturfestivaler, litteraturevenemang, nätverk, centrumbildningar, mötesplatser och scener för litteratur	s. 16
3.4 Författarsällskap	s. 17
3.5 Boklådor	s. 18
3.6 Enkät svar – litteraturen som konstform i Region Västernorrland	s. 18
3.7 Nätverksmöten med litterära aktörer	s. 18
4. Utblick – litteraturfrämjande insatser i andra regioner	s. 21
5. Förslag på handlingsplan och åtgärder för att stärka litteraturen som konstform i Region Västernorrland	s. 22
5.1 Projektstöd och manusstöd	s. 22
5.2 Scener för litteratur	s. 23
5.3 Mötesplatser för skrivande och respons	s. 23
6. Referenser	s. 24
7. Bilagor	s. 25

Sammanfattning

För att främja och stärka litteraturen som konstform i Region Västernorrland genomfördes under hösten 2019 en utredande kartläggning. Kartläggningen hade två primära fokus. Det första var litteraturen som konstform i den digitala världen och det andra var litteraturen som konstform i Region Västernorrland. Kartläggningen gjordes av Therése Granwald, på uppdrag av regionen, och genomfördes genom möten, samtal, intervjuer och enkäter. Kartläggningen med fokus på det digitala perspektivet visade att det finns en stor mängd grupper, sidor, forum och verktyg online som litteraturutövarna idag använder sig av. Det som saknas är översyn, samordning, övergångar mellan digitala och fysiska platser samt forum för grupper av utövare som verkar stå utanför de befintliga nätverken. Kartläggningen av litteraturen som konstform på plats i Västernorrland visade ett rikt litteraturliv med många utövare, ett stort antal författarsällskap och flera utbildningar inom konstformen. Kartläggningen visade ett behov av utökad stöd för utövarna, såväl ekonomiskt som i form av läsare, lektörer, pedagoger samt scener och mötesplatser.

1. Inledning

Region Västernorrland har 245 584 invånare (2019-09-30). Regionen består av två landskap Medelpad och Ångermanland. Regionens kommuner är Sundsvall, Timrå, Ånge, Sollefteå, Kramfors, Örnsköldsvik och Härnösand.

Sedan 2015 ingår litteraturen som konstform i kultursamverkansmodellen som bygger på att varje region får en samlad summa statliga medel som respektive region kan fördela på sin regionala kulturverksamhet (se <https://www.kulturradet.se/i-fokus/kultursamverkansmodellen/om-kultursamverkansmodellen/>). I region Västernorrland ansvarar Regionbibliotek Västernorrland för konstområdet litteratur och dess utveckling.

Som ett led i utvecklingen av konstformen gjorde jag, Therése Granwald, under hösten 2019 denna utredande kartläggning av litteraturen som konstform. Jag är själv skönlitterär och facklitterär författare och har sedan 2005 arbetat som lärare och handledare i litterärt skapande på en rad universitets- högskole- och folkhögskoleutbildningar, bland annat Lunds Universitets författarskola, Högskolan Kristianstad och Skurups folkhögskolas skivrarlinje och skrivpedagoglinje. Jag arbetar också bland annat som projektledare för den litterära scenen *Folkets hörna* och litteraturfestivalen *Novellfest* i Lund.

I uppdragsbeskrivningen för kartläggningen beskriver regionen vikten av att stärka infrastrukturer för förmedling av litteratur via folkbiblioteken samt behovet av insatser som utgår från premisserna för det litterära konstområdet. Vidare skriver man att "det regionala ansvaret att främja litteraturen som konstform ger en möjlighet att samordna, synliggö

och stödja aktörer, processer och infrastrukturer inom litteraturområdet” (se bilaga 1). I uppdragsbeskrivningen lyfts behovet av att från regionens sida vidareutveckla och komplettera sina redan befintliga sätt att stärka konstformen och att det därför finns ett behov av att kartlägga vilka aktörer som är verksamma inom området och synliggöra premisserna för litterär verksamhet i länet på individ- och organisationsnivå. I uppdragsbeskrivningen anges vidare att utredningen ska utgå från en vid definition av litteraturen som konstform och av litterärt verksamma och som argumentet för det anges att konstområdet är relativt nytt inom samverkansmodellen och mindre utforskat inom regionen. Man skriver vidare att litterärt skapande pågår i såväl det fysiska Västernorrland som i den digitala sfären. Det behöver det regionala litteraturuppdraget och därmed också denna utredning förhålla sig till.

1.1 Syfte

Syftet med denna utredande kartläggning är att synliggöra förutsättningarna för litteraturen som konstform i Region Västernorrland, samt att undersöka på vilka sätt regionen, inom ramen för det regionala litteraturuppdraget, kan medverka till att på olika sätt främja konstformen. Utredningen ska fungera som ett underlag för såväl strategiska som kortsiktiga insatser. I uppdragsbeskrivningen (se bilaga 1) ställs följande frågor, som varit styrande för utredningens inriktning och fokus:

- Hur ser de fysiska infrastrukturerna ut för konstområdet litteratur i Västernorrland? Vilka aktörer är verksamma inom fältet?
- Var finns de litterärt verksamma? På vilka språk skapas litterära berättelser, inom vilka genrer?
- Var finns unga litterärt skapande personer? Vilket behov av stöd har de?
- Vilka skillnader i förutsättningar finns för etablerad respektive mindre etablerad litterärt verksamma inom länet?
- Vilka möjligheter erbjuder Västernorrland som plats för litterärt skapande? Vilka är svårigheterna?
- Var i länet pågår samtalen och diskussionerna om litteraturen som konstform?
- I vilka digitala sammanhang förs samtal om litteratur och litterärt skapande? Enkelt uttryckt, om vi skulle ”scanna av” litteraturen på nätet, vad skulle vi då upptäcka i form av infrastrukturer, aktörer, skapandeprocesser, publicering, genrer? Finns kopplingar till Västernorrland?
- Hur arbetar andra regioner med litteraturuppdraget? Till exempel de övriga Norrlandsregionerna (Jämtland Härjedalen, Norrbotten och Västerbotten).
- Finns exempel på stöd och insatser inom andra regionala konstområden, som kan vara intressanta inom litteraturuppdraget?

1.2 Genomförande

Utredningsuppdraget var tudelat och omfattade dels 1. Den digitala infrastrukturen för litteraturen som konstform, dels 2. Litteraturen som konstform i Region Västernorrland.

För att kartlägga den digitala infrastrukturen för litteraturen som konstform är det viktigt att anta ett brett perspektiv på vad som klassas som "litteratur" så att begreppet inkluderar ett vitt spektrum av genrer och uttryck samt att såväl etablerade som oetablerade utövare omfattas av utredningen. Den digitala infrastrukturen för litteratur är stor och ständigt växande. Intresset för att skriva och skapa litteratur är på stark frammarsch i Sverige just nu. I kartläggningen har jag försökt anta såväl ett nationellt som ett lokalt perspektiv då det i den digitala världen inte finns samma geografiska begränsningar som i den fysiska. Jag utgick ifrån antagandet att det är troligt att utövare i Västernorrland kan ha stor hjälp, inspiration, nytta och glädje av samverkan med aktörer över hela Sverige genom de digitala mötesplatser och plattformar som idag finns och de som hela tiden skapas.

För att kartlägga den digitala infrastrukturen kontaktade jag de olika utbildningar i skrivande som finns runt om i Sverige och genom dem fick jag kontakt med såväl nuvarande som tidigare deltagare vilka fick besvara en frågeenkät (se bilaga 2 Enkät om litteraturen som konstform, digitalt) om vilka digitala plattformar och mötesplatser de känner till och använder. Genom att ta kontakt med utbildningar på folkhögskolor, universitet, högskolor och studieförbund hoppades jag kunna nå en bred grupp skribenter som ännu ej är fullt etablerade och därmed inte ännu en del av centrumbildningarna, jag hoppades också nå en yngre målgrupp. Utöver detta kontaktade jag de olika centrumbildningarna för litteratur som finns runt om i landet och skickade via dem ut en enkät till deras medlemmar. Jag försökte också nå utövare via olika grupper och sidor som finns online, t ex via Facebook och Instagram. Jag kontaktade olika litteraturpodcasts och privata lektörssidor som finns runt om i landet. Kartläggningen inleddes av en fas av aktivt nätverkande, och kontaktskapande vilket resulterade i intervjuer, fördjupade samtal och enkätundersökning med såväl grupper som enskilda aktörer, allt med målet att synliggöra de nätverk som redan finns och identifiera hur dessa används av aktörerna, samt att sätta detta i relation till hur de befintliga nätverken kan stödja utövarna i Västernorrland och hur man kan arbeta med att understödja de nätverk som redan finns, identifiera vad som eventuellt saknas eller behövs och ge förslag på hur man kan samordna, skapa nya sammanhang, uttryck och mötesplatser som vore utövarna, processerna och infrastrukturen till gagn.

För del 2, kartläggningen av litteraturen som konstform i Västernorrland antog jag ett delvis annat tillvägagångssätt. Då jag bor i Skåne, och inte personligen har någon koppling till Västernorrland, eller några kontakter i regionen att utgå ifrån, fick jag möjlighet att "titta in" från avstånd. Detta innebar både fördelar och nackdelar. Nackdelarna var att jag inte hade ett grundmaterial med mig in i kartläggningen att utgå ifrån utan alla kontakter behövde etableras från början. Jag insåg också tidigt att jag, utan det försprång som förkunskap om området skulle ha gett mig, skulle komma att missa vissa delar. Det är omöjligt att på denna korta tid ta kontakt med alla och att se och uppfatta allt som är viktigt. Jag vill därför redan nu påpeka att man inte ska se denna kartläggning som fullständig utan som en början, som en ingång till fältet. Det finns mycket, mycket mer att se, och många, många fler aktörer än det

och de som jag under denna tid fått fram. Men jag hoppas och tror att jag kunnat få med övergripande drag och flera av de centrala aktörerna. Fördelen med min tidigare bristande förankring i det litterära livet i Västernorrland var dock att jag kunnat se mer objektivt på fältet då jag inte styrts av personliga kontakter eller förkunskaper. Jag har, som en utomstående aktör, kunnat titta in och här kunnat beskriva vad man ser vid första, och andra, anblicken då man scannar av det litterära livet i Västernorrland. Jag har heller inte styrts av några personliga engagemang eller kontakter utan kunnat vara helt neutral till alla utövare som jag haft kontakt med. Kartläggningen av litteraturen som konstform i Västernorrland skedde i två steg. Till att börja med genförde jag mail- och telefonintervjuer samt skickade ut enkäter till regionens utövare, detta arbete kunde delvis äga rum parallellt med kartläggningen av den digitala infrastrukturen och bygga på delvis samma frågor och utgångspunkter men till denna del behövdes specifika frågor som rör just den fysiska infrastrukturen tillfogas. Jag utgick till en början ifrån Region Västernorrlands regionala nätverk för litterärt verksamma och de kontaktuppgifter jag fick från regionen för att nå regionens aktiva men jag sökte också utövare via digitala forum, via centrumbildningarna och via regionens skrivutbildningar. Utöver detta arrangerades två nätverksmöten för utövare på plats i Västernorrland i december 2019, ett möte i Kramfors och ett i Sundsvall.

2. Kartläggning av litteraturen som konstform på digitala plattformar

Syftet med den här delen av kartläggningen var att försöka ringa in i vilka digitala sammanhang som verksamhet inom litteratur och litterärt skapande äger rum med utgångspunkt i följande frågeställning: "I vilka digitala sammanhang förs samtal om litteratur och litterärt skapande? Enkelt uttryckt, om vi skulle "scanna av" litteraturen på nätet, vad skulle vi då upptäcka i form av infrastrukturer, aktörer, skapandeprocesser, publicering, genrer?" (se bilaga 1 uppdragsbeskrivning).

2.1 Tillvägagångssätt

Efter en period av aktivt uppsökande av nätbaserade skriv- och litteraturintresserade grupper på sociala medier och andra digitala forum skickades en enkät (se bilaga 2) till aktörer i dessa grupper, deltagare på skrivutbildningar och skrivarkurser (på olika nivåer), till de olika författarcentrumen, och olika litterära sällskap runt omkring i landet. Enkäten följdes upp av intervjuer och samtal. Utöver detta genomfördes också intervjuer med aktörer från olika lektörstjänster, e-bokstjänster, ljudbokstjänster, egenutgivare, tidskrifter och skriv- eller litteraturpodcasts.

Viktigt att påpeka är att uppdraget som sådant, att "scanna av" litteraturen på nätet, är gigantiskt och oändligt. Våldigt tidigt under utredningsarbetet var jag tvungen att begränsa min undersökning, då en kontakt, ett forum, en sida eller en enskild aktör leder till många,

många andra och det inte verkar finnas någon tydlig bortre gräns då man kan säga att man "fått med allt". Vad jag beslutade mig för att göra var att istället en kortare översyn. Vad ser jag vid första, och kanske andra, anblicken? Vill man göra en mer djupgående och detaljerad genomsyn krävs ett betydligt mer omfattande och stort arbete. Det är också viktigt att påpeka att allt som sker i den digitala världen är väldigt dagsfräsch och under en ständigt pågående förändring. Det jag kunnat se, och det jag fått med mig från enkätsvar och intervjuer säger något om hur det litterära livet i den digitala världen såg ut i Sverige under just hösten 2019, men detta förändras hela tiden och i skrivande stund kan företeelser som omnämns i denna rapport redan vara förlegade eller under förändring och helt nya saker ha dykt upp som jag här beskriver som saknade. Jag tror ändå att resultaten av min mer ytliga scanning kan tjäna som en första ingång till den litterära digitala världen just nu och även ge en första fingervisning om vad aktörerna gör online och vad de eftersöker.

2.2 Enkätsvar – litteraturen som konstform i den digitala världen

Som jag beskrivit ovan skickade jag ut en frågeenkät om litteraturen som konstform i den digitala världen till en rad olika utövare. Totalt fick jag in 46 svar från utövare runt om i landet. Av dessa var 47,8 % redan publicerade författare och 80,4 % utbildade vid någon av landets många utbildningar i litterärt skapande (bland annat vid Skurups folkhögskola, Lunds Universitet, Hålsjö Folkhögskola, Biskops Arnös Folkhögskola, Mittuniversitetet, Linnéuniversitetet, Stockholms Universitet, Luleå tekniska högskola, och så vidare). Av de svarande var 23,9 % mellan 20–35 år gamla, 54,3 % mellan 35–65 år gamla och 21,7 % över 65 år. Inga svarande var under 19 år gamla, detta trots att jag aktivt sökte denna målgrupp genom att bland annat kontakta även gymnasieskolor med litterärt skapande som tillvalsämne, till kulturskolor med kurser för unga och sökte i sociala medier efter unga utövare. Av de svarande angav 97,8 % att de i huvudsak skriver på svenska. Enkätfrågornas redovisas i bilaga 2.

2.3 Var finns de litterärt verksamma online?

Som jag beskrev ovan inledde jag mitt utredningsarbete med att försöka ta reda på var de litterärt verksamma finns online. Under hösten 2019 fanns de litterärt verksamma bland annat:

I grupper på Facebook (slutna eller öppna).

Det finns en mycket stor mängd grupper på Facebook för personer som skriver och/eller sysslar med litteratur på olika sätt. I min genomgång här har jag valt att fokusera på grupperna som vänder sig till dem som vill skapa litteratur, det vill säga de som skriver. Det finns dock en stor mängd grupper för läsare och för andra aktörer som förläggare, förlag, bokbloggare, recensenter, bokhandlare, litterära sällskap, bibliotek, litteraturfestivaler, scener och skrivarkurser. Kopplat till Region Västernorrland kan jag till exempel nämna facebookkontot "Bokhandlarn" som drivs av Lennart Bergström innehavare av Vängåvans bokhandel i Sundsvall.

Facebookgrupperna för de som skriver kan vara geografiskt kopplade som exempelvis gruppen *Författare i Västernorrland* en grupp med 60 medlemmar (i december 2019) eller gruppen *Författare i södra Sverige*. Grupperna kan vara kopplade till olika genrer, som exempelvis gruppen *Vi som skriver noveller* eller *Fantasyförfattare på Facebook*. Grupperna kan vara kopplade till centrumbildningar och organisationer som exempelvis *Egenutgivarna (bara föreningsmedlemmar)* eller *Författarcentrum Öst*. Grupperna kan också vara kopplade till olika behov eller frågeställningar som exempelvis grupperna *Författarhjälpen* "En samlingsplats där författare kan hitta proffs inom olika tjänster som de kan behöva, som lektörer, skrivcoacher, illustratörer, layoutare, grafiska formgivare etc." *Författare söker testläsare* "En grupp för författare som söker testläsare och bokälskare som vill testläsa" *Författare på Facebook* "Gruppen är en sammanslutning för författare som skriver och/eller redan har publicerade verk, men också för andra som i vidaste bemärkelse arbetar med ord - alltså är bland andra också lektörer, redaktörer, formgivare och förläggare varmt välkomna." *Författare* "Du är välkommen oavsett om du skriver romaner, noveller, musik, artiklar, poesi osv. Amatör eller proffs, dela med dig av dina texter, efterlys feedback eller knyt kontakter." *Marknadsföring för Författare, diskussioner och tips, Reklam för din bok på Facebook*. Grupperna kan vara avgränsade till en viss typ av gruppmedlemmar som exempelvis *Yngre författare (födda 1980 eller senare)* eller gruppen *Skrivgäris* som är en "mötesplats och inspirationsgrupp för kvinnor och icke-binära som skriver". Grupperna kan också vara kopplade till olika podcast eller tidskrifter som rör skrivande som exempelvis *Skrivarpoddens grupp* eller *Tidningen Skriva*.

På Instagram

Även på Instagram finner man de litterärt verksamma. Då Instagram inte på samma sätt som Facebook lämpar sig för att organisera sig i grupper så handlar det här istället om konton kopplade till enskilda aktörer. En mycket stor del av de svenska bokförlagen har konton på Instagram där de marknadsför sina författare och aktuella titlar. Även en stor del av svenska boklådor har konton kopplade till sin verksamhet. Detta gäller också många bibliotek, skrivarkurser och bokcirklar. Det finns utöver detta en stor uppsjö konton som är kopplade till enskilda författare. Här handlar det om såväl etablerade som helt oetablerade skribenter i alla olika genrer. Även läsare har konton, många sysslar här med att recensera böcker de själva läst. Man kan se att vissa, framför allt författare som är relativt nya för skrivandet, använder Instagram som en publiceringskanal för kortare prosastycken och poesi.

På sidor för webbpublicering, lektörstjänster, digitala verktyg för egenpublicering, manusutvecklande e-tjänster

Det finns en rad webbsidor och digitala tjänster som författare kan använda sig av under hela skrivprocessen, från första utkastet till den publicerade texten. Som exempel på dessa kan nämnas nystartade Picapen (www.picapen.com) där blivande författare kan få stöd under skrivprocessen i form av digitala "masterclasses", skrivråd, läs- och lektörstjänster och även hjälp med formgivning, webbpublicering, print on demand och marknadsföring av sin bok. Ett

annat exempel är Vulkan (www.vulkanmedia.se) en egenutgivningstjänst för såväl e- böcker, ljudböcker och tryckta böcker. Vulkan erbjuder också lektorstjänster på samma sätt som en rad olika förlag och så kallade hybridförlag gör. Utöver detta erbjuds lektorstjänster bland annat via författarcentrum och via en stor mängd fristående aktörer (lektörer, skrivcoacher, manusutvecklare) online.

På nätbaserade skrivarkurser - privata och offentliga

Flera svenska universitet, högskolor, studieförbund och folkhögskolor erbjuder såväl längre som kortare nätbaserade kurser i kreativt skrivande eller litterär gestaltning. Utöver detta finns också en rad enskilda, privata aktörer som driver helt eller delvis nätbaserade skrivkurser i egen regi.

Kopplat till Västernorrland finns här kursverksamheten på Hola Folkhögskola där den nätbaserade skrivkursen *Att börja skriva* ges (se <https://www.rvn.se/sv/Folkhogskolor/Hola-folkhogskola/kursutbud/distanskurser/att-borja-skriva/>). På Hola ges också distanskursen *Bibliografiskt berättande* (se <https://www.rvn.se/sv/Folkhogskolor/Hola-folkhogskola/kursutbud/distanskurser/biografiskt-berattande2/>).

På Mittuniversitetet, ges bland annat den nätbaserade distanskursen *Litteraturvetenskap, Kreativt skrivande A*. Här ges också kurserna *Litteraturvetenskap Kreativt skrivande B*, *Litteraturvetenskap Kreativt skrivande A, barn och ungdom* och *Litteraturvetenskap Kreativt och kritiskt skrivande C*. (se: <https://www.miun.se/utbildning/kurser/>).

På Örnsköldsviks folkhögskola finns kursen "Kulturskaparna" en kurs avsedd för vuxna med begåvningsmässig funktionsvariation och distanskursen "Kulturskaparna – ordet" där övningarna bland annat kan behandla ämnen som skriva kortare berättelser skriva till musik, skriva till bild, att ge och ta kritik (se: <https://www.rvn.se/sv/Folkhogskolor/Ornskoldsviks-folkhogskola/Vara-kurser/Distans-kurser/kulturskaparna---Ordet/>).

På hemsidor, bloggar och vloggar

Det stora flertalet författare marknadsför sig själva och sina verk via en egen, och/eller sitt förlags, hemsida. Många författare bloggar också om sitt skrivande, som exempel på det kan nämnas Debutantbloggen när debuterande författare delar med sig av sina erfarenheter av att debutera (se <https://debutantbloggen.wordpress.com>). Dock tror jag mig skönja att en del av författarnas bloggande ersatts av verksamhet på Instagram (som beskrivet ovan). Det finns också en mycket stor mängd bokbloggare (exempelvis över 800 exempel på aktiva bokbloggar på sidan www.bokbloggar.se). På Youtube finns en stor mängd författare som delar med sig av skrivtips, det finns även inspirationsföreläsningar och författarintervjuer m.m.

De lyssnar på, och driver, podcasts

Det finns flera podcasts som handlar om litteratur och skrivande, bland dessa kan nämnas: *Skrivarpodden*, *Författarpodden*, *Litterära konsulenter*, *Bladen brinner*, *Skriv en bestseller*, *Fantastisk Podd* och *Bokad hos Cabot*.

I mobila applikationer

Ett gott exempel på hur man kan arbeta litteratur- och skrivfrämjande i ett digitalt forum finns att hämta från Region Västerbotten, där regionbiblioteket utvecklat den litterära mobilapplikationen *härlitt*. I appen presenteras regionala, litterära författarskap, verk och platser, där såväl yngre som äldre, samt kända och mer okända författare lyfts fram och tydligt kopplas till den geografiska platsen. Till *härlitt* har regionen knutit projektet *läslitt* som på regionens hemsida beskrivs så här: "Med projektet läslitt i härlitt vill Regionbibliotek Västerbotten genom att möjliggöra platsbaserade läsoplevelser göra litteratur och läsande närvarande och mer angelägen för fler. Vi vill utveckla och ställa frågor kring litteraturen som konstform. Vilka krav ställs på litteratur när den skrivs, publiceras och läses i en mobiltelefon och med en direkt relation till en plats? Vilka möjligheter ger det?"

Funktionaliteten för att lämna litterära spår är redan byggd och till viss del testad i *härlitt*. Ett litterärt spår lämnas på en plats, direkt i appen, och låses upp och kan läsas först när användaren befinner sig på samma plats. För närvarande pågår arbetet med att ta fram och implementera avtal med författare för såväl längre som kortare skrivuppdrag i *härlitt*." (se Region Västerbottens hemsida, <https://www.regionvasterbotten.se/kultur/regionbibliotek-vasterbotten/projekt/laslitt-i-harlitt>)

2.4 Vad gör de litterärt verksamma online?

Efter att ha försökt ringa in var de litterärt verksamma finns online ställde jag mig nästa fråga, vad gör de litterärt verksamma online? Här går bland annat att iakttä följande:

De söker sammanhang. Författarna, framför allt de som är i vardande, eller tidigt i sin författargärning delar texter med varandra och med läsare och ger varandra respons. Man utbyter också tips och råd med varandra och ger varandra stöd under skrivprocessen. Författarna, och då igen i synnerhet de som ännu inte är fullt ut etablerade, **söker kunskap och möjlighet vidareutveckling.** Detta genom att lyssna på podcasts, se på webbföreläsningar, läsa artiklar om skrivande och ta del av skrivövningar. Nya, och/eller ej publicerade författare **söker publiceringsvägar** och publicerar sig också online – de försöker hitta läsare via att lägga ut sina texter digitalt. Det verkar också som att de sociala medierna hjälper utövarna att skapa en **författaridentitet** och hitta ett Community av andra som också skriver och vill ha skrivande, läsande och litteratur som en del av sin identitet. Det finns genom detta en möjlighet att **bli bekräftad som författare även under skrivprocessen** och även utan att redan ha publicerat sig. Såväl de etablerade som de ej etablerade författarna använder digitala vägar för att **marknadsföra** sig själva och sina böcker och genom detta skapas också fler **vägar för**

författaren att försörja sig inom det litterära fältet. Det går till exempel att förena det egna skrivandet med att lektörläsa andras texter online, genom att driva en framgångsrik podcast eller göra inspirationsföreläsningar online.

2.5 Vad saknas och efterfrågas bland de litterärt verksamma? (digitalt perspektiv)

Både via min egen översyn och genom enkätsvaren och intervjuerna har det gått att ringa in områden som utövarna saknar och efterfrågar, och som skulle kunna stärkas (utifrån ett digitalt perspektiv).

Det första är **samordning**. Det finns, som jag redan beskrivit, en enorm mängd grupper, hemsidor och enskilda aktörer online men väldigt liten samordning mellan de olika sidorna, grupperna och aktörerna. Många grupper och sidor gör samma sak. Det är svårt att få en överblick. Vid en lite närmare granskning upptäcker man snart att många grupper startas, är väldigt aktiva till en början, men ganska snart dör ut för att snart ersättas av en ny snarlikt grupp som upprepar och reproducerar ett snarlikt innehåll. I sig är det kanske inte något problem att grupper bildas och försvinner men för utövaren torde det vara av godo att lite lättare och mer samlat kunna hitta råd, sammanhang, vägar och stöd på ett och samma ställe. Grupperna har också en tendens att bli specialiserade, vilket är bra för fördjupning inom mindre områden/isolerade frågor men mer problematiskt om en utövare vill kunna få veta mer om hela kedjan från skrivprocessens första försök till mötet mellan läsaren och den färdiga boken. Då det i stort saknas samordning och översyn blir informationen på sidorna snabbt inaktuell och i vissa fall direkt missvisande. Vem granskar materialet som publiceras online? Är det viktigt att någon gör det? Vilka digitala mötesplatser, utanför utbildningarna, finns där innehållet har granskats, löpande uppdaterats och kvalitetssäkrats av någon? Är alla sådana platser styrda av kommersiella intressen och aktörer och hur påverkar det i så fall innehållet? Hur skapar man livslängd i material som läggs ut online? Vem säkerställer detta? För vem publiceras materialet och i vilket syfte? Och, kopplat till syftet med denna kartläggning, hur skulle en region kunna arbeta med detta, skulle en region kunna vara avsändare, kvalitetssäkrare och samordnare för en sida om litteraturen som konstform online?

En annan sak som efterfrågas är **fler publiceringsmöjligheter online**. Både för work in progress och färdiga verk och inom alla möjliga genrer. Detta skulle särskilt gynna unga utövare, de som skriver på andra språk än svenska och de som är i början av sin författargärning, samt de som skriver i smalare genrer. Att bli utgiven på ett etablerat bokförlag i Sverige är idag mycket svårt. Fler goda publiceringsvägar och möjligheter att nå ut med sina texter är något som i princip alla utövare efterfrågar. Ett fint och helt nystartat exempel på ett nätmagasin för och av unga är *Kult magasin*, där unga författare bland annat kan publicera sina texter. (se: <https://www.kultmagasin.se/litteratur/>). I samband med svenska deckarfestivalen i Sundsvall publicerades en rad korta noveller på festivalens

hemsida, varav några specialskevs och/eller publicerades för första gången för/på denna sida (se: <http://www.svenskadeckarfestivalen.se/2019/11/17/kort-spanning/>).

Det saknas också **enklare övergångar mellan den digitala och fysiska världen**. Att anordna en grupp, att mötas och stötta varandra är enklare online än fysiskt och det räcker också ofta långt, men då en vilja att ta kontakten och sammanhanget vidare ut i ett fysiskt möte eller sammanhang finns så verkar det vara väldigt svårt för många att hitta vägar för att göra detta.

”Gränsöverskridande” möten är också något som både saknas och efterfrågas. Till exempel digitala platser där unga och äldre utövare kan mötas och upprätta bestående kontakter. Grupper för flerspråkighet och möten över kulturgränser. Digitala mötesplatser för olika typer av utövare inom litteraturområdet, t ex där läsare och författare möts, eller möten över konstformerna.

Det är också tydligt att det finns **grupper som inte hörs eller syns lika mycket i den digitala litterära världen**, i varje fall vid första anblicken. I synnerhet handlar detta om icke svenskspråkiga författare, läsare och skribenter. Utövare med olika typer av funktionsvariationer är en annan grupp som inte är lika synliga online och även barn och unga som skriver. Den sistnämnda gruppen, unga, är ju annars de som brukar vara mer synliga och aktiva online men i den litterära världen verkar detta inte riktigt vara fallet. Dock vill jag här betona att jag ju absolut inte varit inne på alla sidor, forum eller sociala medier som finns, så det finns en stor risk här att jag missat att hitta de forum och platser där de unga utbyter texter och samtalar om skrivande och litteratur. Dock har jag inte hittat dem i de sociala mediegrupper och forum jag besökt. Är man en ung skriv och litteraturintresserad person (under 19 år) vilka forum, platser och digitala sidor använder man sig då av? En fråga att ta med till en mer fördjupad undersökning vore att hitta dessa platser och se hur de används. Som jag skrev ovan tror jag att gruppen unga (under 19) skulle gynnas av fler sidor där de kunde publicera texter online, gärna sidor som leds av erfarna skrivpedagoger och läsare och som erbjuder skyddade rum för de ungas konstnärliga skrivande. Hur kan skrivandet av skönlitterära texter utanför skolvärlden stärkas och kan den digitala världen användas mer här?

Det verkar också som att **de mer etablerade författarna står vid sidan av** i den sociala digitala världen. De använder främst de digitala vägarna för att marknadsföra sig själva och sina böcker. Men var finns stödet för dem under skrivprocessen? Även en författare som gett ut en eller flera titlar behöver läsare, respons, sammanhang och stöd under skrivprocessen som många annars beskriver som mycket ensam och bitvis svår. För att utveckla och odla talanger skulle fler sammanhang för dessa utövare vara önskvärt, särskilt då det inte är givet att man som författare får det stödet av ett bokförlag (många bokförlag satsar mer på titlar än författarskap, så författaren blir alltmer ensam under själva skrivprocessen, särskild om hen är i början av sin författarbana). Man kan förenklat säga att de etablerade författarnas

digitala liv verkar handla mer om själva produkten (boken) än processen (skapandet) medan det är tvärtom för de nyare/mer etablerade skaparna av litteratur.

Fördjupade samtal om litteratur och skrivande som förs i den digitala världen är också något som flera utövare uttrycker en längtan efter. Fokus hamnar lätt på marknadsföring av befintliga böcker, författare eller tjänster samt mer "ytliga" tips och råd. När det gäller möjlighet att publicera smalare litteratur, föra fördjupade samtal om litteratur och skrivprocess, att utveckla nya, ickekommersiella former för litteratur i digitala kanaler samt att utveckla litteraturen som konstform finns det få etablerade forum, digitala mötesplatser och aktörer. Hur skulle detta kunna utvecklas?

Författarrollen online – ett eget rum

Som jag beskrivit ovan verkar en viktig funktion med det digitala litterära livet vara att utövarna där kan bygga sin identitet som författare, oavsett hur mycket de har publicerat. Myten om författaren som det ensamma geniet, vars konstnärliga process inte ska störas, eller påverkas av andra verkar inte vara gångbar när man ser på hur samtidens författare, framför allt de blivande, porträtterar sig själva online. Troligt är också att de ständigt till antalet och omfånget växande skrivutbildningarna i Sverige här spelar en central roll. På en skrivutbildning blir man van att dela sina texter, att ge och få respons, att stötta varandra under skrivprocessen. Många tar med sig det sättet att vara en litterärt skapande person in i sin gärning även efter utbildningarna. Här verkar samtal och samvaro med andra som skriver online vara en viktig del. Dock är fortfarande, och kommer till viss del, alltid skrivandet att delvis vara en ensam syssla. Icke desto mindre blir då kanske behovet av sociala sammanhang, nätverk, kollegieskap viktigt för många – även för de "icesociala" författarna. Spännande frågor att fundera vidare på vore hur det sociala digitala livet påverkar skrivandet. Tar det tid från skrivandet av litteratur? Eller ger det kraft att våga och kunna skapa? Är det digitala rummet *ett eget rum* som är lättare att äga tillträde till? Blir detta ett rum där fler vågar skapa, där fler vågar kalla sig författare? Hur kommer det påverka framtidens litteratur? Och hur öppnar vi ännu fler sådana dörrar till egna rum för de som ännu inte verkar ta sig den platsen?

2.6 Vad skulle kunna skapas? Förslag på åtgärder och insatser (digitalt perspektiv)

För att svara på behovet av samordning och överblick skulle man kunna starta **ett digitalt nätverk för hela det litterära "kretsloppet"**, från det första litterära försöket hela vägen till läsaren. På en och samma sida skulle man till exempel i regional regi kunna samla information som rör skrivarkurser, skrivargrupper, responsgrupper, författarbesök, biblioteksevenemang, bokhandelsevenemang, kontaktuppgifter till författare, översättare, illustratörer, information om scener, information om medel att söka, publiceringsmöjligheter, kontakter med lektörer, redaktörer, förlag och korrekturläsare, marknadsföring av aktuella böcker, litterära evenemang för barn, unga och på andra språk än svenska och så vidare. Jag tänker mig här en sida där du som bokhandlare går in för att

hitta en aktuell lokal författare, där du som författare går in för att hitta andra som skriver, där du som bibliotekarie går in för att visa upp något evenemang från biblioteket, där du som medlem i ett litterärt sällskap kan hitta nya medlemmar och så vidare. Ett gott exempel finns att se i hur region Blekinge och Kronoberg arbetar litteraturutvecklande genom webbplatsen *Litteratur Blekinge och Kronoberg*. På webbsidan kan bland annat litteraturskapare presentera sig och hitta varandra och bibliotek, skolor, bokhandlare och andra arrangörer hitta lokala litteraturskapare. (se: <http://www.biblioteksutveckling.se/litteratur/litteraturskapare/>). Jag vill här också lyfta Region Norrbotten arbetar med samordning på en plattform inom ramen för *Resurscentrum för litteratur* (<http://www.resurscentrumforlitteratur.se>) som jag beskriver mer under rubriken "Utblick – litteraturfrämjande insatser i andra regioner".

Digitala ateljéer är en annan idé som kanske skulle kunna fungera särskilt bra i en så pass stor region (geografiskt) som Västernorrland. Här tänker jag mig digitala rum för skapande av litteratur. Gärna rum som är avgränsade, till exempel ett rum för ungdomar som skriver, ett annat för vuxna nybörjare, ett tredje för mer etablerade författare och ett fjärde för författare som skriver på andra språk än svenska. I rummen skulle deltagarna kunna dela texter med varandra men också utbyta råd, tips och erfarenheter. Regionen skulle dels kunna bistå med att skapa och underhålla de digitala rummen, men också med skrivpedagoger som leder grupperna online. Kanske skulle man kunna söka in till dessa grupper, och bli utvald på basis av arbetsprov. Det är av vikt att grupperna inte blir alltför stora och att de har en tydlig styrning. Jag tror också att det vore av vikt om regionen, i det här tänkta scenariot bistod med naturliga övergångar från det digitala mötet till det fysiska. Det vill säga att man redan från början planerade in ett par träffar på olika orter runt om i regionen där grupperna möts (inom gruppen). Kanske kan man också arbeta mot ett tydligt mål, som en uppläsning eller en antologi?

Litterära "scener" online

Många utövare beskriver en lust och vilja att läsa sina texter för en publik. Men det finns inte så många platser/scener för litteratur, i synnerhet inte för prosaförfattare, för ej etablerade författare och för författare som skriver på andra språk än svenska. Fysiska scener för litteratur är något som ligger högt på de skrivandes önskelista, men sådana scener kräver en hel del i form av lokaler, medel och anställda på plats. I en stor region som Västernorrland, där avstånden mellan sådana scener också kan bli långa, skulle kanske ett försök med scener online vara spännande att testa. Jag tänker mig här en plattform där man kan ladda upp film på sig själv när man läser text och där man kan få återkoppling skriftligt i kommentarsform. En central roll här blir en slags digital redaktion som dels väljer ut vilka filmer som ska visas. och dels modererar kommentarsfunktionen. Uppläsningfilmer av den här sorten finns redan delvis kopplade till porträtten av nutida och äldre författare på regionens hemsida och är ett fint sätt att lyfta fram regionala författarskap. Att där få lyssna till smakprov på den litteratur

som skrivits och skrivs i Västernorrland är ett unikt och levande sätt att visa upp det regionala litterära livet, något som redan finns men som kan byggas ut och förstärkas ytterligare.

3. Del 2. Kartläggning av litteraturen som konstform i Region Västernorrland

I Västernorrland finns en lång litteraturtradition med författarskap inom olika genrer och former som spänner över en längre tid. På Region Västernorrlands hemsida publiceras **författarporträtt**, som beskrivet ovan, av nutida och äldre författare med anknytning till länet (se <https://www.rvn.se/sv/Utveckling/Kultur-och-bibliotek/litteratur-som-konstform/forfattarportratt/>). Regionbibliotek Västernorrland har tagit initiativ till ett **nätverk för litterärt verksamma i regionen** som även finns som en facebookgrupp (se: <https://www.facebook.com/groups/1594715660855891/>). Regionen fördelar varje år **stipendier inom kultur och kreativa näringar** (se <https://www.rvn.se/sv/Utveckling/stod-och-finansiering/Kulturstod/Kulturstipendium/>). Här finns dels kulturstipendium och arbetsstipendium avsett för att möjliggöra vidareutbildning, egen utveckling eller projekt inom litteratur, bildkonst, musik, teater, dans, film, foto, design och andra jämställda områden, under pågående eller efter avslutad högre konstutbildning, dels kulturstipendium för unga (mellan 16-25 år) och dels stipendium till entreprenörer inom den kulturella och kreativa sektorn. Bland 2018 års stipendiater märks följande med koppling till litteraturen som konstform: Moa Romanova Strinnholm (född 1992), serietecknare från Kramfors tilldelades arbetsstipendium för arbete med ett nytt seriealbum, Elina Sahlin (född 1987), skribent, filmarbetare och manusförfattare från Viskan tilldelades kulturstipendium för sitt arbete som manusförfattare och filmare och Tina Wilhelmsson (född 1977), boende i Erikslund som driver kulturrörelsen "Visa verkligheten" tilldelades stipendium inom kulturella och kreativa näringar. En del av intervjumaterialet som samlats in i "Visa verkligheten" har blivit seriealbum, barnböcker och novellsamlingar. "Visa verkligheten" finns också på flera sajter och i sociala media och som en scenföreställning.

Regionens bedriver också **residensverksamhet**, projekt AIRY, Artist in Residence Västernorrland (se <https://www.rvn.se/sv/Utveckling/Vara-projekt/airy---artist-in-residence/>), som är öppen för litterärt verksamma i världen och i regionen. Under 2020 kommer Region Västernorrland även erbjuda residens för författare i samarbete med stiftelsen Grez-sur-Loing i Frankrike (se: <https://www.rvn.se/sv/Utveckling/Vara-projekt/airy---artist-in-residence/grez-sur-loing/>).

Regionbibliotek Västernorrland arbetar med en rad olika **läsfrämjande insatser** där just arbetet med inriktning mot läsfrämjande för barn och unga utgör en stor del av regionbibliotekets verksamhet men där också insatser som rör högläsning för äldre utgör en

viktig del. De läsfrämjande projekten *Bokstart* (se: www.bokstart.se, läs även: <https://www.rvn.se/contentassets/afec45f5f4d54a08a270a0e42fe7f5c9/man-far-nastan-svindeln-bokstart.pdf>) och *Språkjakten* (se: <https://www.rvn.se/sv/Utveckling/Kultur-och-bibliotek/regionbibliotek-vasternorrland/lasframjande/sprakjakten/>) är exempel på regionbibliotekets läsfrämjande arbete. En förteckning över regionens bibliotek finns att se här: <https://www.rvn.se/sv/Utveckling/Kultur-och-bibliotek/regionbibliotek-vasternorrland/biblioteken-i-vasternorrland/>

3.1 Skrivutbildningar och skrivarkurser

Under det digitala perspektivet ovan redogjorde jag för en del av de skrivutbildningar som jag funnit i regionen. Dels skrivutbildningarna på Håla folkhögskola, dels utbildningarna i Kreativt skrivande vid Mittuniversitetet och dels utbildningen *Kulturskaparna – Ordet* vid Örnsköldsviks folkhögskola. På Medborgarskolan i Sundsvall arrangeras utöver detta kursen "Skrivarcirkel – starta ditt skrivande" (se <https://www.medborgarskolan.se/arrangemang-sok/skrivarcirkel-starta-ditt-skrivande-1203501/>). På Unga Magasinet (del av Kulturmagasinet i Sundsvall) arrangerades "Poesifika" för unga under hösten 2019 (evenemanget avslutas i januari 2020), vilket bestod av fem fristående workshopkvällar, där deltagarna fick utforska det egna skrivandet (se: <https://www.ungisundsvall.se/evenemang-sundsvall/evenemangskalender/poesifika/>). Detta beskrivs, på evenemangets hemsida, som ett led i ett arbete med att starta poetry slam i Sundsvall. På Kulturskolan i Sundsvall finns också en kurs i *Kreativt skrivande* för unga i årskurs 7, 8 och 9 (se: <https://sundsvall.se/utbildning-och-forskola/sundsvalls-kulturskola/valbara-amnen/kreativt-skrivande/>).

3.2 Skrivartävlingar, litterära priser

I regionen delas årligen två litterära priser ut som har fokus på barn och ungas skrivande. Det första är "Lilla Sherlockpriset" som delas ut i samband med svenska deckarfestivalen i Sundsvall. (se: <http://www.svenskadeckarfestivalen.se/lilla-sherlockpriset/>). Det andra är Lilla Lubbepriset som delas ut av Ludvig Nordströmsällskapet (se <https://ludvignordstromsallskapet.se/?p=2132>). Ludvig Nordströmsällskapet delar också ut Ludvig Nordströmpriset som är tvådelat och premierar lovande och företrädesvis unga novellförfattare respektive journalister. (se: https://ludvignordstromsallskapet.se/?page_id=122)

3.3 Litteraturfestivaler, litteraturevenemang, nätverk, centrumbildningar, mötesplatser och scener för litteratur

Det finns flera litteraturfestivaler i regionen. Under rubriken "Författarsällskap" nedan nämns den allra senaste i raden, "I gott litterärt sällskap" som arrangerades av regionens författarsällskap under 2019.

I regionen arrangeras också **Svenska Deckarfestivalen** i Sundsvall (se <http://www.svenskadeckarfestivalen.se>). Festivalen har ett gediget och ambitiöst program som innefattar många olika målgrupper, litteraturformer och forum. Värt att särskilt lyfta fram är festivalens arbete med att samverka med skolor i regionen. Att på detta sätt söka samarbete kring exempelvis författarbesök är ett gott initiativ att hämta inspiration från. Ur det regionala perspektivet vill jag också nämna inslaget "Norrlandsfönstret" där man som besökare på festivalen får möta författare som har sin bakgrund i Norra Sverige och som förlagt sina berättelser till denna del av landet.

På festivalen **Urkult** arrangerades 2019 en poesiscen där besökarna bland annat fick lyssna till årets svenska mästare i Poetry slam. (se: <https://www.urkult.se/arets-svenska-mastare-i-poetry-slam-malmo-var-kommer-till-urkults-poesiscen/>, <https://www.urkult.se/poesiscenen/>)

I Örnsköldsvik arrangerades en **poesi- och berättarfestival** under hösten 2019 (se: <https://www.bilda.nu/verksamhet/poesi-och-berattarfestival-i-ornskoldsvik> och <https://www.allehanda.se/logga-in/ett-ljus-i-novembermorkret-en-veckas-poesi-och-berattarfestival-i-ornskoldsvik-opretentiost-och-tillgangligt>)

Bland litterära evenemang som arrangeras i regionen kan också nämnas en **litteraturkryssning** som bland andra fick stöd av Region Västernorrland och Kulturrådet. (se <http://www.hkbokdest.se/litteraturkryssning.html>).

Regionens författare kan vara del av följande **centrumbildningars** verksamhet: Författarcentrum norr (se <https://forfattarcentrum.se/category/sektion-norr/>) Tjällegoahte – Författarcentrum Sápmi (se <https://www.tjallegoahte.se>)

Vid sidan av centrumbildningarna finns också nätverket *High coast creative* som är en branschorganisation för den kreativa näringen i Höga Kusten. Bland medlemmarna finns författare och skribenter (se <https://www.highcoastcreative.se>).

3.4 Författarsällskap

Region Västernorrland har många aktiva författarsällskap vilket vittnar om regionens rika litterära tradition och arv. I regionen finns Alfhild Agrellsällskapet, Birger Normansällskapet, Emil Hagströmsällskapet, Janne Vängmansällskapet, Johan Nordlandersällskapet, Karl Östmansällskapet, Lars Ahlinsällskapet, Laura Fitinghoffsällskapet, Ludvig Nordströmsällskapet, Olof Högbergsällskapet och Pelle Molinsällskapet. 2019 anordnade tio av dessa sällskap en gemensam litteraturfestival under rubriken "I gott litterärt sällskap" (se: <https://vnmuseum.se/events/litteraturfestival/>) med stöd av Region Västernorrland och Härnösands kommun och i samarbete med Västernorrlands museum. På litteraturfestivalen lyftes både den dåtida som den samtida och framtida litteraturen, samt skapandet av litteratur fram.

3.5 Boklådor

Följande boklådor har jag funnit i regionen:

I **Sundsvall** finns två stycken Akademibokhandlar, varav en är "Vängåvan" på Storgatan och den andra är belägen i Birsta City. I Sundsvall finns också Sundsvalls antikvariat.

I **Ånge** återfinns Ånge bokhandel, en del av Ugglan vilken under 2019 fick nya ägare. (se <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasternorrland/ange-bokhandel-finns-kvar-tack-vare-trogna-kunder>, <https://www.boktugg.se/2019/09/12/ange-bokhandel-har-fatt-atta-nya-agare/> och <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasternorrland/atta-delagare-tar-over-ange-bokhandel>)

I **Sollefteå** finns Dahlbergs bokhandel – också en del av Ugglan. och på Graninge Bruk utanför Sollefteå finns St Olofs Antik & Antikvariat. I **Kramfors** finns Kramfors bokhandel också den en del av Ugglan. Samlad information för Dahlbergs och Kramfors bokhandel finns här <http://www.hkbokdest.se> där man också kan läsa mer om de litteratära evenemang som anordnas av bokhandlarna.

I **Örnsköldsvik** finns Örnsköldsvik bokhandel som är en del av Akademibokhandeln. här finns också Antikvariat Rune. I **Härnösand** finns Öbacka Bok (se: <https://www.abackabok.se>). I **Sidensjö** finns Antikvariat Myreforsen som bland annat anordnar bokcirklar och poesikvällar (se <http://myreforsen.123minsida.se/415755789>)

3.6 Enkät svar – litteraturen som konstform i Region Västernorrland

Totalt svarade 42 personer på enkäten om litteraturen som konstform i Region Västernorrland. Av dessa var 52,3 % publicerade sedan tidigare (som författare, serieskapare eller översättare). Inga av de svarande var under 35 år, 47,6 % var mellan 35–65 år gamla och 52,4 % var över 65 år gamla. 40,5 % var utbildade vid en utbildning eller kurs i litterärt skapande. Värt att särskilt notera här är att det var en hög medelålder bland de svarande, som sagt svarade ingen under 35 år. En fråga att ta med sig till det framtida regionala litteraturarbetet är hur regionen ska nå de yngre utövarna. Enkätfrågorna redovisas i bilaga 3.

3.7 Nätverksmöten med litterära aktörer

Som en del av kartläggningen utfördes under december 2019 två nätverksmöten med litterärt verksamma, ett i Sundsvall och ett i Kramfors.

Mötet i Sundsvall

Vid mötet i Sundsvall medverkade sjutton litterära aktörer som alla sysslar med skrivande på olika sätt. Här kan noteras hur många olika former ett litterärt skapande kan anta. Vid mötet medverkade flera publicerade författare i olika genrer, ännu ej publicerade författare, dramatiker, skrivpedagoger, poeter, novellister, filmmanuskribenter, personer som driver

poesiscener, teaterscener, litteraturfestivaler, läsecirklar och kultursällskap, personer aktiva inom litterära sällskap och ABF.

Flera konkreta förslag på åtgärder som skulle främja och stimulera litteraturen som konstform, ur utövarnas perspektiv, framkom:

- Önskemål om möjlighet att söka ekonomiskt stöd för scener och kurser.
- Möjlighet att kunna få en mentor och/eller en responsgrupp under skrivandet.
- Möjlighet att få en lektor för professionell feedback.
- Träffpunkt för skrivande människor, en lokal där man kan mötas och organisering av detta. Kan vara ett studieförbund, ett skrivcafé eller på ett bibliotek.
- Litterära tävlingar att skriva till.
- Möten för författare utanför centrumbildningarna – tex en slags "företagsfrukostar" – då kulturfrukostar för kreatörer.
- Dramatikerstöd, författarstöd, medel att söka under skrivprocessen.
- Mer information om hur man söker pengar.
- Möjlighet att dela kunskap med varandra på en digital plattform, där samlad information finns i en kunskapsbank.
- En hemsida med "detta händer i det litterära Västernorrland" – där samlad information om litterära evenemang, författare, böcker och mötesplatser finns.
- Öppen scen för litterära texter.
- Göra en antologi med samtida författare i Västernorrland.
- Anordna skrivargrupper på studieförbunden. Och/eller para ihop skrivande personer med läsecirklar på studieförbund och bibliotek. "Författare som söker läsare".

Mötet i Kramfors

Vid mötet i Kramfors medverkade tolv litterära aktörer som alla sysslade med skrivande på olika sätt. Vid mötet medverkade två journalister, en bibliotekarie, två konstnärer, en person som driver och ger ut litteratur på eget förlag, en person som skriver för rollspel, en person som lett skrivarkurser, flera publicerade och etablerade författare och flera personer som gått skrivarkurser och som när tydliga ambitioner om att publicera sig skönlitterärt.

Flera konkreta förslag på åtgärder som skulle främja och stimulera litteraturen som konstform, ur utövarnas perspektiv, framkom:

- Ett regionalt, digitalt, litteraturnätverk. På en regionalt styrd hemsida eller plattform skulle tips, råd och stöd kunna samlas. Till exempel skulle en utövare kunna vända sig till denna plattform för att få råd kring hur hen kan söka medel för sitt skrivande. Vilka stipendier finns för etablerade såväl som för oetablerade författare? Hur söker man

dessa? Här skulle också egenutgivare och förlagsrepresentanter kunna få samlad information om hur man kan nå ut med sina titlar i regionen. Vilka bokhandlare finns? Vilka scener finns? Vilka bibliotek finns? Vilka tidskrifter och publiceringsmöjligheter finns? Vilka affärer, utöver bokaffärerna, skulle vara intresserade av att anordna litterära evenemang som uppläsningar, signeringar och försäljning? Vilka restauranger och caféer finns där litterära evenemang kan anordnas? Vilka regionala medier kan hjälpa till att lyfta fram böckerna och författarna? Vilka litteraturfestivaler finns i regionen? Kopplat till alla dessa punkter skulle det finnas kontaktpersoner på hemsidan.

- Behovet av nätverk, bollplank och mötesplatser lyftes också fram. Här handlar det om allt ifrån att få en lektor som läser ens manus, till att starta en responsgrupp, till att gå en skrivarkurs på olika nivåer, i olika genrer och av olika längd, att ha en plats där man kan träffas och skriva och prata om skrivande med andra som ett skrivarhus eller på ett bibliotek (på samma sätt som en läsecirkel – i detta fall då en skrivarcirkel), att ha en mobil mötesplats i form av ett tältläger för skrivande personer som kan slås upp och finnas på olika platser runt omkring i regionen. Möjligheter att mötas över ”konstformsgränserna” lyftes också fram som viktigt. Vad kan olika konstnärer inom olika former lära av varandra? Hur kan de hjälpas åt? Hur får de kontakt med varandra?
- Att få med litteratur på konstrundan i Nordingå – och anordna en ”litteraturredan”. Här kan inspiration hämtas från Litteraturredan i Skåne (se <https://www.litteraturredan.se>)
- Ett annat förslag som lyftes fram var att man skulle kunna anordna en inspirerande nätverksdag för arrangörer av litterära evenemang. Där de dels skulle få möjlighet att mötas och utbyta erfarenheter, stötta och vidareutveckla varandras nätverk och även lyssna till inbjudna föreläsare. Som förslag till föreläsare gavs Erik Jonsson som arrangerar Littfest i Umeå. Man skulle här också kunna koppla samman olika regionala litteraturarrangörer från andra regioner och lyfta fram positiva exempel på hur man kan arbeta med litterära evenemang.
- Ett positivt exempel som lyftes fram var hur Kramfors kommun arbetat med ”Berättelser från Ådalen”. Vore detta något för regionen att använda som modell då många författare söker publiceringsvägar och då regionen vill lyfta fram de regionala författarskapen. (se <https://www.kramfors.se/kommun--demokrati/kramfors-utvecklar/besoksnaring-i-hoga-kusten/berattelser-fran-adalen.html>)

Flera litteratur- och poesifestivaler lyftes fram som något mycket positivt och centralt för litteraturlivet men problemet är att de i stor utsträckning drivits av ideella krafter och byggt på eldsjälars engagemang. Detta gör att organisationerna blir sköra och att det blir svårt att skapa beständighet. Hur ser det regionala stödet kring dessa festivaler ut? Hur kan man skapa beständighet? Hur kan man hjälpa till med marknadsföring?

Exempel på tidigare festivaler som nämndes var *Poescen Glada Hudik 2017* (se [https://www.visitgladahudik.se/sites/hudiksvall/files/poescen - program 2017.pdf](https://www.visitgladahudik.se/sites/hudiksvall/files/poescen_-_program_2017.pdf)) och *Poesifestivalen i Västernorrland* (se: <https://www.allehanda.se/artikel/poesifestival-i-vasternorrland>).

4. Utblick – litteraturfrämjande insatser i andra regioner

Region Västerbottens litteraturfrämjande arbete berördes ovan under de digitala perspektiven. Här återfinns samlad information: <https://www.regionvasterbotten.se/kultur/regionbibliotek-vasterbotten/litteratur-i-vasterbotten>

Region Jämtland Härjedalen har sedan 2019 ett nytt arbetsstipendium i litteratur som presenteras så här: "Region Jämtland Härjedalen instiftar nu ett arbetsstipendium i litteratur. Stipendiesumman är 50 000 kronor. En fin möjlighet för professionella författare från vårt län att få möjlighet att ägna sig helhjärtat åt sitt författarskap" (se <https://biblioteksverksamhet.se/nytt-arbetsstipendium-i-litteratur/>)

I **Region Norrbotten** finns ett manusbearbetningsstöd som kan sökas av Norrbottensiska förlag för utgivning av Norrbottensförfattare och av utgivna Norrbottensförfattare. Stödet är avsett för kostnader kopplade till litterära projekt för bland annat: externa redaktörs-, lektörs-, och korrekturläsartjänster, översättningar med prioritering på nationella minoritetsspråk, extern formgivning av inlägga och bokomslag, e-bokskonvertering. (se: <https://www.norrbotten.se/sv/Kultur/Bidrag-stod-och-stipendier/Bidrag-och-stod-kultur/Manusstod/>).

I region Norrbotten finns också, vilket omnämns tidigare under de digitala perspektiven, *Resurscentrum för litteratur* (<http://www.resurscentrumforlitteratur.se>) som startades 2015 av Region Norrbotten med syftet att lyfta litteraturen som konstform. Resurscentrum fungerar som ett nav för litteratur i Norrbotten och stöder författare, skribenter, förlag, litterära översättare och andra litteraturaktörer. Här samlas stöd för finansiering marknadsföring, skrivande, samverkan, e-böcker och egenutgivning. Norrbottenslitteratur på nationella minoritetsspråk lyfts också särskilt fram.

I juni 2012 genomförde Norrbottens länsbibliotek en kartläggning av litteraturens villkor i Norrbotten som finns att läsa här: <https://www.norrbotten.se/publika/ku/nblb/Avslutade%20projekt/Kartlaggning%20litteraturens%20villkor%202012.pdf>

Region Jönköping är ett exempel på en av Sveriges regioner som arbetar nyskapande med litteraturens som konstform (samlad information finns att se här: <https://utveckling.rjl.se/litteratur/>) Värt att särskilt lyfta fram är deras projekt "Skrivkultur" (<https://utveckling.rjl.se/vad-pagar/skrivkultur/>) där regionens skrivande invånare får en chans att utveckla sitt skrivande med professionell hjälp. Jag vill även lyfta fram deras projekt "Platsens författare" där ungdomar ges en möjlighet att feriearbete som författare. <https://utveckling.rjl.se/vad-pagar/platsens-forfattare/>. "Platsens författare" har utvecklats som en direkt följd av fynden den kartläggning av litterära aktörer som gjordes i Jönköpings län 2017 med rubriken "Mellan bildningsförakt och litteraturpassion: kartläggning av litterära aktörer i Jönköpings län". I rapporten framgår att det saknas strukturer utanför skolan för unga (mellan 16-19 år) att ägna sig åt kreativt skrivande som en fritidssysselsättning. Kartläggningen visade att skolan nästan är ensam om att sörja för skrivinläring och skrivutveckling för de unga, och att skrivandet i skolan är inriktat mot sakprosa och vetenskapligt skrivande, men att det kreativa skrivandet inte har en tydlig plats i skolans arbete med åldersgruppen. Kartläggningen visade också att finns flera författarsällskap i Jönköpings län med äldre medlemmar men att återväxten inom sällskapen närmast är obefintlig. Här ser jag tydliga kopplingar till Region Västernorrland där de författarsällskap jag talat med, samt de aktörer som svarat på enkäten beskriver snarlika utmatningar med återväxt. Jag har också noterat att det verkar finnas en brist på sammanhang utanför skolan för unga att utveckla sitt kreativa skrivande.

5. Förslag på handlingsplan och åtgärder för att stärka litteraturen som konstform i Region Västernorrland

Utöver de förslag som tagits upp ovan under det digitala perspektivet har följande förslag och idéer kommit fram och blivit resultatet av kartläggningen (vilken består av enkätsvaren till enkäten i Bilaga 3 – Enkät litteraturen som konstform i region Västernorrland, intervjuer, möten och samtal med enskilda aktörer och organisationer samt samtalen vid de två nätverksmötena).

5.1 Projektstöd och manusstöd

Flertalet av regionens utövare inom litteratur beskriver ett behov av ekonomiskt stöd under sitt arbete. Detta gäller såväl författarna, dramatikererna och serietecknarna som de som driver litterära nätverk, projekt och evenemang. Det finns idag flera olika typer av kulturstipendier i regionen men dessa skulle kunna kompletteras med stöd för enskilda litterära projekt som författas/skapas även av äldre utövare då dagens stipendier i huvudsak riktas till yngre utövare (under 35 år). Riktade stöd mot projekt som vänder sig till att nå grupper som verkar stå mer utanför den litterära världen i regionen vore också att rekommendera, jag tänker här på stöd för barn och ungas skrivande utanför skolvärlden och stöd för ickesvenskspråkiga gruppers skrivande och skapande av litteratur och forum för att lyfta fram dessa personers

berättande och berättelser. Inspiration finns att hämta bland annat från Region Sörmlands arbete med litteraturen som konstform och projektet "Litterära språkvänner" (se: <https://regionsormland.se/kultur/biblioteksutveckling/litteraturutveckling/>).

Förslag om stöd i form av lektörer, professionella läsare, skrivpedagoger och fadder- eller mentorsstöd är också något som uppkommit i många av svaren. Det är viktigt att påpeka att all stödverksamhet inte behöver vara endast i form av ekonomiskt stöd utan att stöd i form av professionella läsare, pedagoger och kontaktpersoner är minst lika viktigt.

Det verkar också som att det funnits flera litteraturfestivaler och nätverk som haft stor inverkan och kraft men som på grund av bland annat bristande resurser inte kunnat fortsätta sin verksamhet. Det här är ett problem som kommer av att många kulturverksamheter bygger på projektbasis och på personligt engagemang av starka, drivande individuella krafter. Det är mycket svårt att skapa verklig varaktighet på sådana grunder. Här finns en möjlighet för regionen att stötta upp och bygga vidare på de många väldigt positiva krafter som finns och har funnits inom det litterära konstområdet i regionen.

5.2 Scener för litteratur

En annan sak som framkommit i såväl intervjuer, samtal och enkätsvar är att det saknas scener för litteratur. I Sundsvall verkar en scen för poetry slam vara i sin linda via verksamheten på Kulturmagasinet och på mötet i Sundsvall kom också flera positiva förslag till samarbeten med teaterscener fram. Utöver det drar boklådorna, festivalerna och biblioteken ett viktigt lass i att lyfta fram författare via exempelvis författarbesök. Men det behövs fler fasta, återkommande scener för litteratur över hela regionen. Under digitala perspektiv ovan presenterade jag ett förslag på digitala scener, men jag vill även lyfta fram att fysiska scener behövs. Poesiscenen brukar generellt vara starkare än scenen för prosa och det finns i hela litteraturvärlden ett fokus på den färdiga produkten, det vill säga "boken" medan texter under arbete/i process har färre forum för att möta en publik. Som en del av Region Skånes arbete med litteraturen som konstform arbetar jag med den litterära scenen "Folkets hörna" där texter under arbete får möta en publik och få respons under skrivprocessen (www.folketshorna.se) och det finns också andra regionala exempel på hur man kan lyfta fram texter under arbete exempelvis projektet "Ordbruk" i Dalarna (se <https://www.regiondalarna.se/plus/kultur/lansbibliotek-dalarna/aktuella-projekt/ordbruk-dalarna/>) som arrangerar en öppen scen för texter i vardande.

5.3 Mötesplatser för skrivande och respons

Det är dock inte bara scener för litteratur som behövs utan även, och kanske framför allt, mötesplatser för skrivande och läsande människor. Många uttrycker behov av fysiska mötesplatser där man kan träffas och skriva tillsammans, utbyta tips och råd samt ge varandra respons. Att föra samman skrivande människor med läsande är också förslag som kommit upp vid flera tillfällen, att exempelvis föra samman skrivcirkel med bokcirkel eller skrivande

personer med författarsällskapen. Många uttrycker också behov av mötesplatser för blandade konstformer och samtal om kreativa, konstnärliga processer som inte blir isolerade till specifika konstformer utan där det går att samverka och inspireras av varandra. Sådana nätverk och mötesplatser skulle kunna drivas och arrangeras av regionen. Då det är en stor region, geografiskt, där flera av respondenterna uttryckt att det inte finns en helt tydlig regional samhörighet (man känner sig kanske mer som en del av sin kommun eller hemort än som en regioninvånare) är det särskilt viktigt att arbeta aktivt med att hela regionen nås av denna form av stöd. Kanske kan man, som jag beskrev tidigare, utgå från digitala mötesplatser för att sedan flytta dessa ut i olika fysiska rum. I det digitala kan man också arbeta med att enkelt låta invånare från olika platser i regionen mötas utan att behöva resa. Därefter tänker jag mig att steget till det fysiska mötet blir mindre, men då flera behöver resa till olika knypunkter behöver man arbeta medvetet med det, till exempel stå för resekostnader, ombesörja busstransporter, använda lokaler på en mängd olika fysiska platser och så vidare.

Dessa förslag kan resultera i såväl kortsiktiga som strategiska åtgärder för att stärka litteraturen som konstform i regionen. Jag vill också avslutningsvis uppmana till att fortsätta, förstärka och fördjupa den dialog som i och med denna kartläggning påbörjats med utövarna. Mitt intryck är att i regionen finns väldigt många starkt positiva, kreativa och driftiga aktörer att verkligen vårda och lyssna till. Gör man det, då kommer litteraturen att glöda i Västernorrland, det är jag övertygad om.

6. Referenser

Regionplan 2019-2021 för Region Västernorrland

<https://www.rvn.se/contentassets/b56705b8634d4bffb9c4732ea3a11238/regionplan-2020-2022-ej-layoutversion.pdf>

Region Västernorrlands kulturplan 2019-2022

<https://www.rvn.se/contentassets/b5003f64edc84407a6bd9d827b9ddc9c/kulturplan-for-vasternorrland-2019-2022.pdf>

Region Västernorrlands biblioteksplan 2019-2022

<https://www.rvn.se/contentassets/f0da20dcd69f4ba387d464a6a29b30f9/regional-biblioteksplan-2019-2022-klar-for-tryck.pdf>

7. Bilagor

Bilaga 1 – Uppdragsbeskrivning

Sedan 2015 ingår litteraturen som konstform i kultursamverkansmodellen. Regionbibliotek Västernorrland ansvarar för konstområdet och det är under utveckling. Det är fortsatt viktigt att stärka infrastrukturer för förmedling av litteratur via folkbiblioteken. Samtidigt finns behov av insatser som utgår ifrån premisserna för det litterära konstområdet. Det regionala ansvaret att främja litteraturen som konstform ger en möjlighet att samordna, synliggöra och stödja aktörer, processer och infrastrukturer inom litteraturområdet.

Det finns en lång litteraturtradition inom Västernorrland med författarskap från olika tider och inom olika genrer. På Region Västernorrlands hemsida publiceras porträtt av nutida och äldre författare med anknytning till länet. Regionen har initierat ett regionalt nätverk för litterärt verksamma och fördelar varje år stipendier inom kultur och kreativa näringar. Regionens residensverksamhet, projekt AIRY, Artist in Residence Västernorrland, är öppen för litterärt verksamma i världen och i regionen. Under 2020 kommer Region Västernorrland även erbjuda residens för författare i samarbete med stiftelsen Grez-sur-Loing i Frankrike.

Ovanstående insatser kommer fortsättningsvis vara en viktig del av litteraturuppdraget inom Region Västernorrland, men de behöver vidareutvecklas och kompletteras med fler sätt att främja konstformen. Därför behöver vi kartlägga vilka aktörer som är verksamma inom området och synliggöra premisserna för litterär verksamhet i länet på individ- och organisationsnivå.

Syftet med en utredande kartläggning är att synliggöra förutsättningarna för litteraturen som konstform i länet och att utforska på vilka sätt Region Västernorrland, inom ramen för det regionala litteraturuppdraget, kan medverka till olika sätt att främja konstformen. Utredningen ska fungera som ett underlag för såväl strategiska som kortsiktiga insatser.

Utredningens inriktning

Region Västernorrlands ledord är liv, hälsa och hållbar utveckling. Samarbete och samverkan med civilsamhället, kommunerna, näringslivet och andra aktörer i länet är en prioriterad del av verksamheternas uppdrag. Nationella minoriteter och urfolket samerna är ett prioriterat perspektiv i den regionala kulturplanen. Dessa inriktningar gäller även det regionala litteraturuppdraget.

Vi tror att utredningen gagnas av en vid definition av såväl litteraturen som konstform som av litterärt verksamma. Argumentet är att konstområdet är relativt nytt inom samverkansmodellen och mindre utforskat inom vårt län. Därför vill vi inkludera många aspekter.

Vi tror att litterärt skapande pågår i såväl det fysiska Västernorrland som i den digitala sfären. Det behöver det regionala litteraturuppdraget förhålla sig till. Så även denna kartläggning. Frågor vi tycker är intressanta att utgå ifrån är:

- Hur ser de fysiska infrastrukturerna ut för konstområdet litteratur i Västernorrland? Vilka aktörer är verksamma inom fältet?

- Var finns de litterärt verksamma? På vilka språk skapas litterära berättelser och inom vilka genrer?
- Var finns unga litterärt skapande personer? Vilket behov av stöd har de?
- Vilka skillnader i förutsättningar finns för etablerad respektive mindre etablerade litterärt verksamma inom länet?
- Vilka möjligheter erbjuder Västernorrland som plats för litterärt skapande? Vilka är svårigheterna?
- Var i länet pågår samtalen och diskussionerna om litteraturen som konstform?
- I vilka digitala sammanhang förs samtal om litteratur och litterärt skapande? Enkelt uttryckt, om vi skulle "scanna av" litteraturen på nätet, vad skulle vi då upptäcka i form av infrastrukturer, aktörer, skapandeprocesser, publicering, genrer? Finns kopplingar till Västernorrland?
- Hur arbetar andra regioner med litteraturuppdraget? Till exempel de övriga Norrlandsregionerna (Jämtland Härjedalen, Norrbotten och Västerbotten).
- Finns exempel på stöd och insatser inom andra regionala konstområden, som kan vara intressanta inom litteraturuppdraget?

Utredningens resultat

Utredningen ska resultera i ett förslag till hur Region Västernorrland kan vidareutveckla det regionala litteraturuppdraget. Förslagen ska avse regionens egna insatser och insatser i samverkan med andra aktörer. Resultatet ska presenteras i en rapport.

Tidplan

Rapporten ska vara klar senast den 31 oktober 2019. En delredovisning, det som rör det digitala perspektivet, ska redovisas i samband med en konferens om litteraturen som konstform, den 4 oktober 2019, i Sundsvall.

Kostnad och tidsåtgång

I offerten ska framgå vilken tid (i timmar räknat) utredningen beräknas omfatta. Det går bra att separera tidsåtgången för den fysiska kartläggningen respektive den del som avser digitala infrastrukturer, plattformar och aktörer. Det ska tydligt framgå om offerten avser utredningen som helhet eller om den avser det fysiska eller det digitala perspektivet. Det ska framgå vilka kostnader som ingår i offerten och vilka som kan tillkomma.

Utredningens genomförande

Offerten ska innehålla ett förslag på hur utredningen kan genomföras. Till exempel vilka aktörer som kan vara intressanta att kontakta, vilka aktiviteter eller metoder som kan användas (enkät, intervju, etc).

Utredarens kvalifikationer

Utredaren ska ha kunskaper inom konstområdet litteratur.

Utredaren ska ha erfarenhet av utredande arbete eller projektarbete inom konstområdet litteratur.

Utredaren ska ha kännedom om kultursamverkansmodellen och det regionala litteraturuppdraget.

Bilaga 2: Enkätfrågor – litteraturen som konstform i den digitala världen

Första svaret 06/11 2019. Sista svaret 06/12 2019. Besöksantal totalt (89). Antal färdiga (46)

Syftet med den här kartläggning är att synliggöra förutsättningarna för litteraturen som konstform och att utforska på vilka sätt Region Västernorrland, inom ramen för det regionala litteraturuppdraget, kan medverka till olika sätt att främja konstformen. Utredningen ska fungera som ett underlag för såväl strategiska som kortsiktiga insatser. Denna enkät syftar till att försöka ringa in i vilka digitala sammanhang som samtal om litteratur och litterärt skapande förs. Vilka infrastrukturer, aktörer, skapandeprocesser, möjligheter till publicering, genrer används av utövarna? Enkäten tar ca 10-15 min att besvara. Tack för din medverkan.

1. Bor du i Region Västernorrland? Om ja, var?
2. Är du en publicerad författare? Om "ja", vad har du publicerat?
3. Har du gått någon skrivarkurs eller skrivutbildning? Om "Ja", vilken?
4. Hur gammal är du? Frågeinstruktioner: Välj ett eller flera svar >19, 20-35, 35-65, 65 <
5. Skriver du huvudsakligen på svenska? Om "Nej", vilket språk skriver du i huvudsak på? Om "Ja", skriver du även på andra språk? Vilka? Har du ett annat förstaspråk än svenska? Vilket?
6. Vilken/vilka genrer skriver du inom?
7. Är du medlem av någon skrivargrupp online? I så fall vilken?
8. Använder du någon skrivtjänst online? I så fall vilken?
9. Har du publicerat dig digitalt? På vilket sätt? På vilken plattform?
10. Har du själv en hemsida, blogg, vlogg, pod eller socialt medium där du agerar i egenskap av litterärt verksam?
11. Vilka hemsidor, bloggar, vloggar, poddar eller sociala medier följer du som har fokus på skrivande och litteratur?
12. Vad skulle du, som litterärt verksam, önska fanns i form av sammanhang, infrastruktur, stöd eller liknande i den digitala världen? Vad saknar du?
13. Vad skulle du som litterär utövare behöva för att på bästa sätt kunna fortsätta utvecklas och inspireras? Ser du några möjlighet att kunna få stöd för detta online? I så fall hur?
14. Övrigt

Bilaga 3: Enkätfrågor – litteraturen som konstform i Region Västernorrland

Första svaret 12/11 2019. Sista svaret 09/12 2019. Besöksantal (77). Antal färdiga (42).

Syftet med den här kartläggningen är att synliggöra förutsättningarna för litteraturen som konstform i länet och att utforska på vilka sätt Region Västernorrland, inom ramen för det regionala litteraturuppdraget, kan medverka till olika sätt att främja konstformen. Utredningen ska fungera som ett underlag för såväl strategiska som kortsiktiga insatser. Enkäten tar ca 10-15 min att besvara och är anonym. Tack för din medverkan.

1. Bor du i Region Västernorrland?

Om ja, var?

2. Är du en publicerad författare/serieskapare/översättare? Om ja, vad har du publicerat?

3. Hur gammal är du?

Frågeinstruktioner: Välj ett eller flera svar >19, 20-35, 35-65, 65 <

4. Har du gått någon skrivarkurs eller skrivutbildning? Om "Ja", vilken?

5. Driver du en bokhandel, litterär scen eller annan litterär mötesplats? Om ja, vilken?

6. Skriver/översätter du huvudsakligen på/till svenska? Om "Nej", vilket språk skriver du i huvudsak på? Om "Ja", skriver du även på andra språk? Vilka? Har du ett annat förstaspråk än svenska? Vilket?

7. Vilken/vilka genrer skriver/översätter du inom?

8. Är du medlem av någon skrivargrupp? I så fall vilken? Hur möts ni (online eller fysiska möten?)

9. Är du medlem av något litterärt sällskap? Vilket?

10. Brukar du besöka litterära och/eller skrivrelaterade evenemang i regionen? I så fall vilka? Var brukar dessa arrangeras?

11. Brukar du besöka litterära och/eller skrivrelaterade evenemang i regionen? I så fall vilka? Var brukar dessa arrangeras?

12. Brukar du besöka litterära och/eller skrivrelaterade evenemang i regionen? I så fall vilka? Var brukar dessa arrangeras?

13. Brukar du besöka litterära och/eller skrivrelaterade evenemang i regionen? I så fall vilka? Var brukar dessa arrangeras?

14. Använder du någon skrifttjänst online? I så fall vilken?

15. Har du själv en hemsida, blogg, vlogg, pod eller socialt medium där du agerar i egenskap av litterärt verksam?

16. Har du publicerat dig digitalt? På vilket sätt? På vilken plattform?

17. Vilka hemsidor, bloggar, vloggar, poddar eller sociala medier följer du som har fokus på skrivande och litteratur?

18. Vad skulle du, som litterärt verksam, önska fanns i form av fysiska sammanhang, infrastruktur, stöd eller liknande i regionen där du bor? Vad saknar du?

19. Vad skulle du, som litterärt verksam, önska fanns i form av sammanhang, infrastruktur, stöd eller liknande i den digitala världen? Vad saknar du?

20. Vad skulle du som litterär utövare behöva för att på bästa sätt kunna fortsätta utvecklas och inspireras? Hur skulle regionen kunna bidra till detta tycker du?

21. Ser du några möjligheter att kunna få stöd och inspiration online? I så fall hur?

22. Visar du dina litterära texter, under arbetsprocessen, för någon annan, hur anordnas detta? Brukar du läsa upp dina texter för publik, vilken scen?

23. Övrigt